

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Інститут журналістики
Кафедра мови та стилістики

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник директора з навчальної роботи Інституту журналістики з навчальної роботи
Віталій КОРНЄЄВ
29 серпня 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мовна підготовка: іноземна мова для звукорежисури
для студентів/студенток 1-2 курсу

галузь знань 02 культура і мистецтво
спеціальність 021 аудіовізуальне мистецтво та виробництво
освітній рівень перший, бакалавр
освітня програма звукорежисура

вид дисципліни обов'язкова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2021 / 2023
Семестр	1-4
Кількість кредитів ECTS	15
Мова викладання, навчання та оцінювання	англійська
Форма заключного контролю	іспит

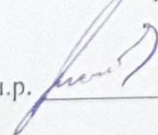
Викладач/ка:

Алексєєва Ольга Миколаївна, кандидатка філологічних наук, доцентка кафедри мови та стилістики

Чеботар Тетяна Вікторівна, кандидатка філологічних наук, асистентка кафедри мови та стилістики

Ліпська Вікторія Валентинівна, асистентка кафедри мови та стилістики

Пролонговано:

на 2022/2023 н.р. (Анастасія ВОЛОБУЄВА) «29» серпня 2022 р.

на 20__/20__ н.р. _____ («__») «__» 20__ р.

КИЇВ – 2021

Розробники/розробниці:

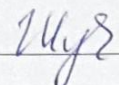
Алексєва Ольга Миколаївна, к. філол. н., доцентка кафедри мови та стилістики

Чеботар Тетяна Вікторівна, к. філол. н., асистентка кафедри мови та стилістики

Ліпська Вікторія Валентинівна, асистентка кафедри мови та стилістики

Затверджено
«31» серпня 2021 р.

Зав. кафедри мови та стилістики

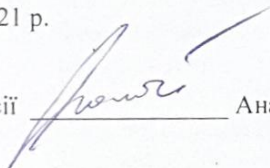
 Наталія ШУМАРОВА

Протокол № 1 від «31» серпня 2021 р.

Схвалено науково-методичною комісією інституту журналістики

Протокол № 1 від «31» серпня 2021 р.

Голова науково-методичної комісії

Анастасія ВОЛОБУЄВА

«31» серпня 2021 р.

1. Мета дисципліни «Мовна підготовка: Іноземна мова для звукорежисури» полягає у подальшому розвитку мовленнєвої компетенції студентів ОП «Звукорежисура», що є однією з умов вільного володіння іноземною мовою. Розвиток мовленнєвої компетенції студента/студентки передбачає взаємодію між граматичною компетенцією (знанням граматичних правил) та соціолінгвістичною компетенцією (вмінням спілкуватися). У процесі формування мовленнєвої компетенції студенти/студентки розвивають пізнавальну діяльність, вчать самостійно мислити, створювати власні повідомлення, пропонувати шляхи вирішення проблем, систематизувати і порівнювати. Як наслідок, студенти/студентки активно використовують англійську мову, можуть грамотно спілкуватися на побутові та професійні теми відповідно до ситуації, висловлювати власні думки англійською мовою, а також розуміти думки інших людей, висловлені цією мовою.

2. Попередні вимоги до опанування навчальної дисципліни

1. Знати

– лексичний матеріал, що відповідає тематиці ситуативного спілкування в межах програми з англійської мови для 11 класу загальноосвітніх навчальних закладів (сфери спілкування: Моє місце в світі, Дозвілля, Мистецтво, Сучасний англomовний світ, Шкільне життя, Науково-технічний прогрес, Екологія); теми, пов'язані зі сферою діяльності студента/студентки на рівні B1;

– граматичний матеріал в межах програми з англійської мови для 11 класу загальноосвітніх навчальних закладів на рівні B1.

2. Вміти

– розуміти зміст неадаптованого (монологічного та/або діалогічного) тексту рівня B1, прочитаного один раз у нормальному темпі;

– виділяти основну думку прочитаного тексту та викладати події в тій самій логічній послідовності, в якій вони відбувалися в тексті;

– переказувати прочитаний неадаптований текст обсягом 2 сторінки;

– сприймати головні й другорядні думки дискусії, а також брати в ній участь;

– варіювати формулювання з метою уникнення повторів;

– розповідати про свої захоплення, навчання, плани на майбутнє тощо;

– ініціювати й підтримувати дискусію на побутові теми.

3. Володіти навичками аудіювання, говоріння, читання і писемного мовлення на рівні B1.

3. Анотація навчальної дисципліни

Навчальна мета дисципліни «Мовна підготовка: Іноземна мова для звукорежисури» полягає у формуванні у студентів/студенток I-II курсу мовленнєвої компетенції, що спирається на комунікативні уміння, сформовані на основі мовних знань і навичок. В межах дисципліни студенти/студентки виконуватимуть завдання з читання, слухання, усного та писемного мовлення, які сприятимуть глибшому розумінню тематики та розвиватимуть критичне, креативне й дивергентне мислення студентів/студенток. Кінцевою метою дисципліни на

другому році навчання є підготовка студентів/студенток до успішного складання кваліфікаційного іспиту на підтвердження рубіжного рівня володіння В1–В2.

Опанування програмного матеріалу навчальної дисципліни «Мовна підготовка: Іноземна мова для звукорежисерів» забезпечує розвиток загальних (ЗК) та формування фахових (ФК) компетентностей слухачів/слухачок курсу, а саме:

ЗК01. Здатність до аналізу та синтезу.

ЗК03. Базові загальні знання.

ЗК06. Знання другої мови.

ЗК11. Міжособистісні навички та вміння.

ЗК13. Дослідницькі навички та вміння.

ЗК15. Розуміння культури та звичаїв інших країн.

ФК02. Знання компонентів видовищних та мистецько-видовищних, творів, їх базових основ та специфіки системи виражальних засобів.

ФК10. Вміння здійснювати аналіз екранної продукції щодо її художніх та медійних особливостей, технологічних знахідок та труднощів на всіх стадіях виробництва, визначати специфіку твору.

ФК11. Розуміння ролі цільової аудиторії в процесі виробництва і споживання масової інформації, знання специфіки аудиторії сучасних українських ЗМІ та основних методів її вивчення.

ФК12. Здатність організовувати та проводити на належному художньому рівні різного виду монтажу з різним ступенем трансформації вихідного матеріалу.

ФК13. Здатність підготувати відзнятий матеріал для подачі у ефір.

ФК14. Здатність моделювати екранний продукт на основі політики каналу, студії, творчого об'єднання тощо.

ФК15. Вміння здійснювати керівництво творчо-технологічною групою.

ФК16. Базові знання методів і прийомів сучасного менеджменту в галузі аудіовізуального мистецтва, базові навички фінансового та адміністративного забезпечення кіно-, телевиробництва.

ФК17. Розуміння ролі цільової аудиторії в процесі виробництва і споживання масової інформації, знання специфіки аудиторії сучасних українських ЗМІ та основних методів її вивчення.

ФК18. Здатність використовувати в практичній діяльності сучасні технологічні можливості творчого процесу.

4. Завдання (навчальні цілі) навчальної дисципліни полягають у переорієнтуванні студентів/студенток на сприйняття іноземної мови як зовнішнього джерела інформації й засобу комунікації; у підготовці студентів/студенток до природної комунікації в усній та письмовій формах; у навчанні студентів/студенток вбачати в іноземній мові засіб одержання, розширення і поглиблення системних фахових знань, а також засіб самостійного підвищення професійної кваліфікації; у розкритті потенціалу іноземної мови в розширенні мовленнєвих, граматичних, соціолінгвістичних та особистісних компетенцій.

5. Результати навчання за дисципліною

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології)	Методи оцінювання та <u>пороговий</u> критерій	Відсоток у підсумковій оцінці
Код	Результат навчання			

		викладання і навчання	оцінювання (за необхідності)	3 дисципліни
1.1.	Знати лексичний, граматичний, стилістичний та лінгвокраїнознавчий матеріал тематичного плану навчальної дисципліни	Практичні заняття	Усна відповідь Письмова відповідь МКР Презентація Залік, екзамен	15
2.1.	Вміти використовувати на практиці набуті знання у вигляді адекватних лексичних, граматичних та стилістичних форм відповідно до тематичного плану навчальної дисципліни	Практичні заняття	Усна відповідь Письмова відповідь МКР Презентація Залік, екзамен	15
2.2.	Вміти читати і розуміти тексти тематичного плану, знаходити та вилучати потрібну інформацію	Практичні заняття Самостійна робота	Усна відповідь Письмова відповідь Залік, екзамен	5
2.3.	Вміти граматично, синтаксично, стилістично та орфографічно правильно передавати форму, зміст, висловлювати особисте ставлення до проблеми, обґрунтовувати власну думку, обирати відповідне оформлення усного/письмового повідомлення	Практичні заняття	Усна відповідь Письмова відповідь МКР Залік, екзамен	15
2.4.	Вміти сприймати і розуміти іншомовну інформацію на слух у форматі аудіо запису (час звучання до 7-10 хв.) та безпосереднього спілкування; давати оцінку послідовності подій та правдивості інформації	Практичні заняття	Усна відповідь Залік, екзамен	7
2.5.	Вміти готувати власні презентації та представляти їх англійською мовою	Самостійна робота	Презентація	6
2.6.	Вміти критично мислити, розуміти текстуально-мовні явища	Практичні заняття Самостійна робота	Усна відповідь Залік, екзамен	4
3.1.	Комунікувати англійською мовою в межах рівня володіння: – взаємодіяти в колективі для виконання завдань; – продукувати деталізовані усні повідомлення відповідно до тематичного плану навчальної дисципліни	Практичні заняття	Усна відповідь Презентація Залік, екзамен	10
3.2.	Комунікувати англійською мовою в усній формі (монологічно та діалогічно (в обсязі 20 фраз), за допомогою презентацій, обговорень, дискусій, висловлення та відстоювання власної точки зору та письмовій формі (через писемне мовлення)	Практичні заняття Самостійна робота	Усна відповідь Письмова відповідь Презентація	10

3.3.	Робити презентації відповідно до тематичного плану навчальної дисципліни	Самостійна робота	Презентація	5
4.1.	Самостійно працювати з інформаційно-пошуковими та експертними системами, здобувати потрібну інформацію, обробляти і творчо використовувати її на практиці, створювати власні повідомлення у формі презентацій	Самостійна робота	Усна відповідь Презентація МКР	5
4.2.	Критично опрацьовувати інформацію	Самостійна робота Практичні заняття	Усна відповідь Залік, екзамен	3
	Разом			100%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін, які не входять до блоків спеціалізації)

Програмні результати навчання (назва)	Результати навчання дисципліни (код)		1.1	1.2	1.3	1.4	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	3.1	3.2	3.3	4.1	4.2
	ПРН04. Усвідомлює соціальну значущість майбутньої професії, тлумачить сутність аудіовізуальної діяльності як багатоаспектної, що включає в себе розробку власних творчих ідей та роботу з іншими учасниками творчого процесу. Формує цілі своєї діяльності з орієнтацією на високий рівень майбутнього художнього результату. Здатний давати оцінку результатам образної, творчо-інформаційної діяльності та усвідомлювати її можливі наслідки.	*												*	*	*	*
ПРН06. Усвідомлює функціональні можливості комп'ютерно-інформаційних систем. Володіє засобами комп'ютерного опрацювання	*											*				*	*

7. Схема формування оцінки

Контроль знань студентів/студенток здійснюється за модульно-рейтинговою системою. Протягом семестру 50% балів відводиться на аудиторні заняття (практичні заняття) і 50% – на самостійну роботу у вигляді виконання домашніх завдань, презентацій, написання есеїв, самостійних робіт, модульних контрольних робіт. Упродовж першого і третього семестру студент/студентка має набрати сумарно не менше 60 балів (максимально – 100 балів).

Для допуску до заліку (2 семестр) студент/студентка має набрати впродовж семестру загалом не менше 48 балів (максимально – 80 балів). Під час складання заліку (2 семестр) студент/студентка може отримати максимально 20 балів, мінімально – 12 балів.

Для допуску до екзамену (4 семестр) студент/студентка має набрати сумарно не менше 20 балів (рекомендовано – 36 балів), максимально – 60 балів. Під час складання підсумкового контролю (екзамен в усно-письмовій формі) студент може отримати максимально 40 балів, мінімально – 24 бали.

7.1. Форми оцінювання студентів/студенток:

– семестрове оцінювання (1 семестр):

	Розподіл балів за 1 модуль	
Аудиторні (практичні заняття) (3 теми)	3x8=24	3x13=39
Самостійна робота, до якої входять: – виконання домашніх завдань із кожної теми – презентації	21: (3x7) 3	39: 33 (3x11) 6
Проміжний контроль (модульна контрольна робота)	Min. 12 балів	Max. 22 бали
Підсумкова кількість балів за 1 модуль	60	100

Студенти/студентки, які в першому семестрі набрали сумарно менше 60 балів, обов'язково повинні виконати комплексну контрольну роботу на задовільну оцінку (повинні виконати не менше, ніж 60% завдань). Зазначені бали (60) є підставою для допуску до заліку в другому семестрі.

– семестрове оцінювання (2 семестр):

	Розподіл балів за 2 модуль	
Аудиторні (практичні заняття) (4 теми)	4x6=24	4x10=40
Самостійна робота, до якої входять: – виконання домашніх завдань із кожної теми – презентації	24: 12 (4x3) 8	40: 20 (4x5) 12

– модульна контрольна робота	4	8
Підсумкова кількість балів за 2 модуль	Min. 48	Max. 80

– **підсумкове оцінювання:**

- форма оцінювання – залік;
- максимальна кількість балів, які може отримати студент/студентка – 20 балів; мінімальна – 12 балів;
- форма проведення заліку – усно-письмова.

Студенти/студентки, які в другому семестрі набрали сумарно менше 48 балів, обов'язково повинні виконати комплексну контрольну роботу на задовільну оцінку (повинні виконати не менше, ніж 60% завдань). Зазначені бали (48) є підставою для допуску до заліку в другому семестрі.

– **семестрове оцінювання (3 семестр):**

	Розподіл балів за 3 модуль	
Авдиторні (практичні заняття) (4 теми)	4x7=24	4x10=40
Самостійна робота, до якої входять: – виконання домашніх завдань із кожної теми – презентації	24: 16 (4x4) 8	40: 32 (4x8) 8
Проміжний контроль (модульна контрольна робота)	12	20
Підсумкова кількість балів за 3 модуль	Min. 60	Max. 100

Студенти/студентки, які у третьому семестрі набрали сумарно менше 60 балів, обов'язково повинні виконати комплексну контрольну роботу на задовільну оцінку (повинні виконати не менше, ніж 60% завдань). Зазначені бали (60) є підставою для допуску до екзамену в четвертому семестрі.

– **семестрове оцінювання (4 семестр):**

	Розподіл балів за 4 модуль	
Авдиторні (практичні заняття) (3 теми)	3x6=18	3x10=30
Самостійна робота, до якої входять: – виконання домашніх завдань із кожної теми – презентації – модульна контрольна робота	18: 9 (3x3) 4 5	30: 18 (3x6) 5 7
Підсумкова кількість балів за 4 модуль	36	60

– **підсумкове оцінювання:**

- форма оцінювання – екзамен;

– максимальна кількість балів, які може отримати студент/студентка – 40 балів; мінімальна – 24 бали;

– форма проведення екзамену – усно-письмова.

Студенти/студентки, які у четвертому семестрі набрали сумарно менше 36 балів, обов'язково повинні виконати комплексну контрольну роботу на задовільну оцінку (повинні виконати не менше, ніж 60% завдань). Зазначені бали (36) є підставою для допуску до іспиту.

7.2. Організація оцінювання:

Дисципліна має чотири змістові модулі (по 2 модулі на рік), які включають у себе практичні заняття з постійним контролем рівня засвоєння знань матеріалу навчальної дисципліни на кожному практичному занятті та самостійну роботу студентів/студенток – виконання домашніх завдань, модульних контрольних робіт, презентацій.

Оцінювання успішності знань студентів/студенток здійснюється у двох формах: семестрове оцінювання (практичні заняття, самостійна робота), підсумкова контрольна робота (1, 3 семестр) і підсумкове оцінювання (залік, 2 семестр; екзамен, 4 семестр).

Успішне виконання завдання (практичні заняття, самостійна робота, підсумкова контрольна робота, залік) – отримання за роботу не менше 60% від максимальної оцінки.

Загальна сума балів – 100 балів:

– із них семестрове оцінювання – максимум 78 балів, підсумкова контрольна робота – максимум 22 бали – 1, 3 семестр;

– із них семестрове оцінювання – максимум 80/60 балів, підсумкове оцінювання (залік – максимум 20 балів, 2 семестр; екзамен – максимум 40 балів, 4 семестр).

Після завершення кожного змістового модуля проводиться **самостійна робота – модульна контрольна робота**. По завершенні 1, 3 семестру проводиться **підсумкова контрольна робота**, після завершення 2, 4 семестру проводиться **підсумкове оцінювання** у вигляді **заліку** (2 семестр) та **екзамену** (4 семестр).

За домовленістю з викладачем/викладачкою, в разі необхідності завдання можуть надсилатися на пошту в робочий час. Якщо студент/студентка з поважної причини пропустив/пропустила практичне заняття, то він/вона має право його відпрацювати впродовж 14 календарних днів з моменту проведення практичного заняття.

Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план практичних занять

№ п/п	Номер і назва теми	Кількість годин			
		Лекції	Практичні заняття	Семінарські заняття	Самостійна робота
<i>I семестр, Змістовий модуль 1</i>					
1	<i>Тема 1. Стилi життя. Планування часу i продуктивнiсть.</i>	2	4	4	10
2	<i>Тема 2. Громадські iнiцiативи, що змiнюють життя. Успiшнi соцiальнi проєкти.</i>	2	4	3	10
3	<i>Тема 3. Функцiї звукорежисера в процесi створення фiльмiв. Основнi сучаснi засоби звукорежисури.</i>	2	4	3	10
4	<i>Промiжний контроль (Модульна контрольна робота 1)</i>	-	2	-	-
<i>Загальний обсяг роботи за I семестр:</i>		6	14	10	30
<i>II семестр, Змістовий модуль 2</i>					
5	<i>Тема 4. Наука. Громадянська наука. Провiднi науковцi свiту. Вiдомi жiнки-науковцi.</i>	2	9	2	12
6	<i>Тема 5. Роль звукорежисера в процесi медiа виробництва. Музично-зоровий монтаж. Взаємодiя музики i зображення.</i>	1	9	2	12
7	<i>Тема 6. Роль музики в кiно. Музичний супровiд i його невидимий вплив. Нiме кiно. Сила музики i свiтла.</i>	2	16	4	24
8	<i>Тема 7. Мистецтво дубляжу i нацiональнi особливостi.</i>	1	8	2	12
9	<i>Модульна контрольна робота 2</i>		2	-	-
10	<i>Залiк</i>				
<i>Загальний обсяг роботи за II семестр:</i>		6	44	10	60
ВСЬОГО:		12	58	20	90

Загальний обсяг за 1, 2 семестр - **180 год**, в тому числі:

Лекції – 12 год.,

Семінарські заняття – 20 год.,

Практичні заняття – 58 год.,

Самостійна робота – 90 год.

№ п/п	Номер і назва теми	Кількість годин			
		Лекції	Практичні заняття	Семінарські заняття	Самостійна робота
III семестр, Змістовий модуль 3					
11	Тема 8. Подорожі і відкриття. Найкращі місця для відпочинку.	1	2	1	11
12	Тема 9. Ідеальне місто/ країна/ суспільство. Суспільні проблеми та шляхи їх вирішення.	1	3	1	23
13	Тема 10. Добрі справи. Прояви милосердя. Добро і зло в житті людини. Правила щасливого життя.	1	3	1	23
14	Тема 11. Видатні звукорежисери світу. Відомі українські звукорежисери.	1	2	1	11
15	Модульна контрольна робота 3	-	2	-	-
16	Залік	-	2	-	-
Загальний обсяг роботи за III семестр:		4	14	4	68
IV семестр, Змістовий модуль 4					
17	Тема 12. Мистецтво за межами мейнстріму. Живопис аутсайдерів. Сучасні форми мистецтва. Джерела творчої наснаги.	--	13	2	42
18	Тема 13. Інформація та знання у XXI столітті. Доступ до інформації. Особливості роботи з великими базами даних. Елементи статистики.	--	13	1	42
19	Тема 14. Суспільна проблематика в кінематографі.	-	14	1	42

20	<i>Модульна контрольна робота 4</i>		2		-
21	<i>Екзамен</i>		6		-
<i>Загальний обсяг роботи за IV семестр:</i>			48	4	128
ВСЬОГО:		4	62	8	196

Загальний обсяг за 3, 4 семестр - **196 год**, в тому числі:

Лекції – 4 год.,

Семінарські заняття – 8 год.,

Практичні заняття – 62 год.,

Самостійна робота – 196 год.

9. Рекомендовані джерела

Основні:

1. Ceramella, N., Lee, E. Cambridge English for the Media. Cambridge University Press, 2008. ISBN 9780521724579.
2. Clare, A., Wilson, JJ. Speakout 2nd Edition. Intermediate Plus Students' Book. Pearson, 2018. 142 p. CD-ROM. ISBN 9781292241531.
3. Cross, M., Feist, J. Audio post production for film and television. Berklee Press; 2013. 227 p. ISBN 9780876391341.
4. Hudson, G., Rowlands, S. The Broadcast Journalism Handbook (Longman Practical Journalism). Routledge; 2nd edition, 2012. 424 p. ISBN 9781408245217.
5. Jackson, B.M. The music producer's survival guide: chaos, creativity, and career in independent and electronic music. Routledge, New York, NY, 2018. 474 p. ISBN 9780415790956.
6. Katz, R.A. Mastering audio: the art and the science. Focal Press, 2015. 391 p. ISBN 9780240818962.
7. Rose, J. Producing great sound for film and video. Elsevier, Focal Press, Oxford, 2008. 442 p. ISBN 9780240809700.
8. Sonnenschein, D. Sound design: the expressive power of music, voice and sound effects in cinema. Michael Wiese; Butterworth-Heinemann, Studio City, Calif., Oxford, 2001. 250 p. ISBN 9780941188265.
9. Stewart, P., Alexander, R. Broadcast Journalism: Techniques of Radio and Television News. Routledge; 8th edition, 2021. 406 p. ISBN 9780367460464.
10. Trewin, J. Presenting on TV and Radio: An insider's guide. Focal Press; 1st edition, 2003. 272 p. ISBN 9780240519067.

Додаткові:

1. Foley, M., Hall, D. MyGrammarLab: B1/B2. Pearson, 2012. 385 p. ISBN 1408299119.

2. Lloyd, D. Radio Secrets: An insider's guide to presenting and producing powerful content for broadcast and podcast. Rethink Press, 2019. 292 p. ISBN 9781781333846.
3. Ryan, M. A. Producer to Producer. A Step-By-Step Guid to Low-Budget Independent Film Producing. Michael Wiese Production, 2010. 395 p. ISBN 9781932907759.
4. TED talks. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.ted.com/>.
5. Ward, C. Focus on Writing 3. Pearson, 2011. 176 p. ISBN 10: 0132862042.